

Mudrost Salomonova.

Po pričama Midrašima.

I.

Kad je Bog postavio Salomona za cara, dao mu je vrlo veliku mudrost. Otkrio mu je tajne sveta, otvorio mu je oči i dao mu je mnoga čuda da gleda. Salomon je imao u vlasti i duhove na zemlji i ispod zemlje. On je vladao i nad divljači u polju, nad crvima u zemlji i nad ribama u moru. Uskoro se proneo glas o njegovoj mudrosti po celoj zemlji; narodi su mu dolazili, da ga posete; kneževi su mu dovodili svoje sinove i kćeri i preklinjući ga govorili: «Uzmi našu decu za sluge». Kraljevi ostavljahu svoje palate, dolažahu u Jerusalem, da vide Salomona u njegovoj slavi i da se dive njegovim rečima. Kad je on sve to opazio, zahvalio je Bogu i uznosio ga je. Kako je sve više naroda dolazilo u Jerusalem, Salomon udari porezu na ribe, ptice i divljač; iz dana u dan dolažahu ribe u carevu kuhinju, njima su sledile ptice, a ovima divljač. A kad se narod nasitio i Bog proslavio, ode Salomon u svoje vrtove izvan grada i legne u travu, da se odmori. Uskoro mu se približe lavovi i panteri; ptice i orlovi doleteše, stadoše mu čelo glave, osenčiše ga svojim krilima i zakloniše ga od sunčane žege.

II.

U dane Davidove življaše u Izraelu čovek po imenu Ezer. On beše vrlo bogat, imadaše sluge, sluškinje i mnogo blaga.

Jednom kupi robu i preda je svome sinu s rečima: «Ukrcaj se u lađu, otplovi u daljne zemlje i prodaj tamo sve, što sam ti predao; zatim se vrati natrag». Sin pristane, oprostí se sa roditeljima i sestrama i ode.

Posle nekog vremena oseti Ezer, da će umreti, pa dozove svog slugu Kosbia i reče mu: «Osećam da ću umreti. A moj se sin još nije vratio. Zato predajem tebi sva moja dobra; upravljaj nad njima do povratka mog sina». Kosbi zahvali svom gospodaru na poklonjenom mu poverenju i reče: «Kaži ljudima tvoga doma, da me u svemu slušaju». Ezer pristane i zatim umre.

Kako je sin dugo izostao, otpoče Kosbi da zagorčava život ostalim ljudima u domu. Mučio ih je, ostavljao da gladuju i da teško rade. Tada ljudi napustiše dom. Najzad se vrati i sin. «Šta ćeš ti ovde?» zapita ga Kosbi čineći se da ga ne poznaje.

«A što se tako pretvaraš», odgovori sin. «Ta ti si sluga moga oca». Tada povikne Kosbi u gnjevu: «Nedostojniče! Odlazi odavde, inače ću te mojim slugama izbiti dati». Na to se i sin razgnjevi i poviče: «Sluga hoće da progoni svoga gospodara? Hoćeš li zar da naslediš moga oca? Misliš li ti, da u zemlji nema sudije?» Ali Kosbi uzme štap i izbije sina. Pa onda zapovedi slugama: «Isterajte ovog pomahnitalog iz moga doma!» Uz neprekidne udarce zaista je isteran sin. Ovaj odmah otrči caru. «Živeo car!» poviče mu. «Ko si ti, sine moj, i šta želiš?» upita David. Sada sin ispriča čitav događaj. Car odmah pozove Kosbia preda se. «Ko si ti?» upita ga. «Sin Ezera». «Pozovite svedoke», zapovedi car zavađenima, «neka oni reše među vama». Kosbi dovede sluge i domaću čeljad, koji posvedočiše pred carem, da je on pravi sin Ezera. «Otkud vi to znate?» upita car. Ljudi odgovoriše: «Ezer je imao samo jednog sina, a to je ovaj čovek, što pred tobom stoji. Već od mnogo godina upravlja on domom svoga oca i svim, što mu pripada». «A gde su tvoji svedoci?» upita car sina. Ovaj odgovori: «Ja sam mnogo godina bio sluga u stranoj zemlji. Zamoliv moje poznanike, da mi budu svedoci, oni mi odgovoriše: Ti si kao dečak otišao odavde, a sad si star i mi te više ne poznajemo. A kad bismo zaista svedočili za tebe, navukli bismo gnjev Kosbia na se, jer je taj čovek vrlo osion». «Onda ti ja ne mogu pomoći», reče car: «dovedi mi svedoke, koji će tvoje navode potvrditi». Tada sin i sluga opet odoše.

Ali za ovo dozna i Salomon. Ode odmah svome ocu i zamoli ga za dozvolu, da on reši ovaj spor. David pristane. Salomon pozove sina Ezerova i slugu, pa reče: «Ovaj kaže: Ja sam sin Ezera i meni pripada nasleđe, a onaj kaže: Ja sam sin, a ti si sluga. Zato otidite na grob Ezera i donesite mi od njega samog kakav znak». Obadvojica se uputiše onamo. A Salomon zapovedi trojici svojih slugu: «Preobucite se i požurite za ovim ljudima pa dobro pazite, šta govore i rade. A potom se opet vratite k meni». Sluge poslušашe.

Sluga i njegov gosa već behu stigli na grob Ezera i Kosbi se već spremio da izvrši zapovest Salomonovu. Tada poviče sin Ezera: «Besramni slugo! Najpre si nasleđio svoga gospodara, a sad hoćeš i u grobu da ga uznemiruješ!» Kosbi ospe pogrđama sina ne vodeći više brigu o njemu. Ovaj se vrati Salomonu.

Međutim su sluge obavestile Salomona o tome, šta se dogodilo. I kad je sin došao, Salomon ga upita: «Zašto nisi ispunio moj nalog?» A sin odgovori: «Kad bi mi neko dao sve svoje zlato i srebro, samo da zlostavim svoga oca, ja toga ne bih učinio.» Tada reče Salomon svima prisutnima: «Videli ste, koji je od ove dvojice ispunio zapovest o poštovanju oca. Ovo je sin, koji će radije biti siromah i u oskudici, nego što će svoga oca obeščastiti. Neka dakle on zauzme nasleđe, a sluga neka se kazni». Tako i bi. Ali sin reče Kosbiu: «Ako poslušаш, što ću ti.

zapovediti, ja ću ti oprostiti i otpustiti te slobodnim». «A što mi zapovedaš?» upita Kosbi. Sin mu odgovori: «Potraži moju mater i sestru i dovedi ih k meni!» Sluga odmah ode, da izvrši zapovest. Kada se vratio natrag, sin održa svoju reč, hogato je obdario Kosbia i oslobodio ga je.

III.

Jednog dana reče Salomon: «Već sam našao jednog valjanog čoveka između 1000 ljudi, ali valjanu ženu još nikako». «Je li to moguće?» upita narod, kad ču reči cara. «Zar između 1000 ljudi da ne bude ni jedne valjane žene?» «Nađite mi jednu,» reče car, «pa ću je uznositi.» Tako i bi. Posle nekog vremena dođoše careve sluge k njemu govoreći: «Neka bi se Amitaj i njegova žena Naua ispitali». «A zašto baš oni?» upita car. «Mi smo čuli, da ih je Večni svačim blagoslovio. Još ljubi muž svoju ženu, a žena svoga muža od sveg srca». «Pa dozovite Amitaja,» reče car. «Ali ne govorite nikome o tom».

Čovek bi pozvan. «Ja sam čuo», reče mu car, «da si ti mudar i razuman. Molim te, budi upravitelj moga doma. Daću ti moju kćer za ženu». «Kako ti zapovediš, moj gospodar i care», reče Amitaj, «tako neka bude». «Ali mi najpre moraš doneti glavu tvoje žene», reče dalje Salomon, «i to još ove noći. Tada ću biti siguran, da će moja kći imati mira u tvom domu i da je tvoja druga žena neće vredati». Toga časa prolazio je upravitelj palate ispred Amitaja. On nosaše divnu odeću i sluge mu ukazivahu veliku počast. Zavist se javi u Amitaja i on brzo reče caru: «Doneću ti što želiš». Zatim se pokloni i ode.

Kad je Naua opazila, da joj muž uznemiren tamo-amo ide, ona mu reče: «Šta te to muči i zašto ne jedeš?» «Brige me muče», reče on. «Zato ne mogu ni jesti, ni piti». «Reci mi tvoje brige, možda ću moći da ti pomognem». «Ne, ostavi me», reče Amitaj, «ne navaljuj dalje na me. Moj bol je vrlo velik».

Uveče metne Naua kao uvek svoju decu u postelju i legne i sama kraj njih. Kad njen muž vide, da je zaspala, pride joj krišom i htede je ubiti. Ali ga je njen izgled tako potresao, da ne beše u stanju izvršiti svoju nameru. «Neka je daleko od mene», reče u sebi, «da ispunim Salomonovu zapovest». Zauveče svoj mač u korice i legne. Ali već posle nekoliko trenutaka pojavljuje se ponovo njegova opaka želja. «Ja zaista volim svoju ženu», pomisli, «pa i svoju decu. Ali kći Salomonova mi je još milija. Tako mudre i lepe devojke, kao što je ona, nema u čitavoj zemlji. Ja ću dakle ipak učiniti, što je car rekao». Ustade ponovo i ode do ležišta svoje žene. Ali u trenutku, kad je hteo isukati mač, žena zagrlji decu. Opet postade potresen, te mu nije bilo moguće izvršiti svoju nameru. «Neka mi car dade sve svoje imanje», govoraše u sebi, «ipak ne mogu izvršiti ovo sramno delo i ubiti moju dobru ženu». Ponovo se vrati svojoj

postelji, gde je cele noći prespavao. Ujutru dodoše sluge careve Amitaju i rekoše: «Hajde brzo caru!» On poslušao. «No», upita car: «Kamo glave tvoje žene, koju si mi hteo doneti?» «Gospodar, poštedi me, i ne govori više o tome». «Zar tebi zlato i srebro više ništa ne vrede?» upita Salomon. «Dvaput sam pokušao, da izvršim tvoj plan, ali je moja samilost bila odveć snažna. Nisam mogao učiniti i sad zahvaljujem Bogu, što me je zadržao od tog nedela». «Upamtite ove reči», reče car sudijama, «i ne zaboravite ih».

Posle tri dana car pozove Nau-u, ženu Amitaja, i reče joj: «Naumio sam, da te uzmem za ženu. Ići ćeš carski odevena i stojaćeš na čelu svih mojih žena». Naua se pokloni. «Učini, gospodaru, kako za dobro nađeš». «Onda otidi doma i ubij tvoga muža, jer ja ne mogu učiniti suprugom ženu, čiji muž još živi». «Učiniću još ove noći», reče Naua. «Ako ne upotrebim lukavstvo», pomisli Salomon u sebi, «ova će žena odjuriti doma i zaista ubiti svoga muža. Zato ću joj dati mač, kojim mu neće moći škoditi». Dade joj, dakle, mač od kalaja i reče: «Ovim oštrim mačem ubij svoga muža!»

Naua odjuri doma i dade svome mužu mnogo vina da pije, te ovaj zaspí. U noći pokuša, da ga ubije, ali onim mačem ne mogaše ništa učiniti. Naprotiv, Amitaj se probudi i poviče gnjevno: «Ko ti je dao mač i zašto hoćeš da me ubiješ?» Tada mu Naua posramljena ispriča reči careve.

Ujutru dozove Salomon ženu i muža preda se. Videći ih gde dolaze, reče smejući se: «No, Amitaju, ispričaj nam, šta ti se desilo noćas». Ovaj ispriča svoj doživljaj. Kad je narod sve čuo, reče: «Istina je, što je car rekao: Između 1000 ljudi može se naći jedan valjan čovek, ali valjana žena nikad».

IV.

Jednom dodoše tri brata Salomonu i rekoše: «Uzmi nas u svoju službu. Mi ne tražimo najamnice. Mi želimo samo mudrosti od tebe da naučimo». Car pristane i zadrži ih kod sebe. Posle 13 godina govorahu oni među sobom: «Evo smo već 13 godine ovde, ali mudrosti još nismo naučili. Da idemo opet u našu domovinu». Izidoše pred cara i moliše za dozvolu, da mogu opet otići. Car im dozvoli. On pozove svoga blagajnika i zapovedi mu, da donese tri vreće zlata. «Birajte», reče braći, «šta želite: po jednu vreću zlata ili tri dobra saveta». «Vreću zlata», povi-kaše odmah. «Onda uzmite». Svaki uprti po jednu vreću i odoše.

Kad su se malo udaljili, reče najmlađi: «Nije bilo mudro od nas, što smo, umesto dobrih saveta, uzeli zlato. Da se vratimo i učinimo izmenu». «Ne», rekoše braća, «nećemo ići natrag. Valjada tek nećemo praznih ruku otići doma». «Onda idem ja sam», reče najmlađi. Odvoji se od ostalih i ode natrag u Jerusaleem.

Odmah iziđe pred cara i pokloniv se reče: «O care, ja se kajem, što sam uradio. Uzmi zlato natrag i daj mi tri dobra saveta». «Učiniću rado», reče Salamon. «Čuj dakle: 1. Polazi na put uvek samo ujutru, i prekini ga, kad nastupi veče. 2. Dođeš li do neke reke i opaziš li, da se izlila preko obale, a ti zastani i pričekaj, dok voda ne odiđe. 3. Nikad ženi ne otkrivaj tajne. To su moji saveti. A sada pođi s mirom».

Čovek opet pojaše i stiže svoju braću kod izvora vode. «No», pitahu ovi, «čemu te je car naučio». «Šta je vama stalo do toga», odgovori najmlađi. «Vama je milije zlato, nego reči careve». «Tako je», rekoše oni, «i ti si budala, što si vratio zlato». Brat je ćutao.

Sva trojica produžiše put. Kad bi uveče, reče najmlađi: «Da prenoćimo u ovoj dolini». «Šta govoriš ti!» povikaše oni drugi. «Do mraka možemo još dobar put preći». «A znate li, da ćemo potom zgodno prenoćište naći? Ovdje imamo lepu šumu, potok sa svežom vodom, a ovaj pašnjak vrlo je zgodan za naše konje. Poslušajte me, dakle, i ostanite ovde». Ali braća ne hte doše i odoše dalje. Samo najmlađi sjaše s konja, nahrani ga i odmori. I on sam legne da se odmori.

Međutim braća su otišla dalje. Posle nekog vremena spusti se potpun mrak. I hladnoća nastade tolika, da braća nisu mogla dalje ići. «Gde ćemo naći drva, da se zagrejemo?» rekoše si međusobno. Dokle se još savetovahu, poče gust sneg da pada iz neba. Braći ne ostade ništa drugo, nego da posedaju i dočekaju jutro. Ali behu tako umorni i slabi, da su zaspali. Od hladnoće sa se smrzli i nisu se više probudili. Kad ih je njihov brat sutradan našao, opazi sa užasom da su mrtvi. On ih sahrani, uzme njihove vreće sa zlatom i jahaše dalje.

Put ga dovede do jedne reke. Ali kako je ova bila nabujala, čovek sjaše i odluči, da pričeka neko vreme. Dok je stojao na obali, on opazi, kako neke sluge careve, koje su bile natovarene vrećama zlata, žele preplivati reku. «Stanite, ako vam je život mio», poviče im on. «Reka je jako nabujala». Ali ga oni ne čuše, nego zagaziše u reku i utopiše se. Čovek je pak strpljivo čekao dva dana. Tek posle toga je nastavio svoj put i srećno stigao doma. On pokupuje mnoštvo njiva i kuća i postade vrlo bogat.

Jednog dana reći će mu njegova žena: «Otkuda ti je zapravo to zlato, što si ga doneo iz Jerusalema?» «Ne brini se ti o tome», reče muž. «Ja ti i tako neću kazati». Naime, on se beše setio treće opomene careve: «Ne otkrivaj ženi tajne». Ali ga je žena toliko mučila i plakala, dok najzad nije popustio i sve joj ispričao.

Posle nekog vremena izbije svada između njega i žene. Krvava, ona istrči na ulicu: «Hoćeš i mene da ubiješ kao tvoju braću?» Ljudi čuše to i dotrčaše. I žene umrle braće čuše te reči i odoše odmah u Jerusalem caru Salomonu. «Pomoć, go-

spodaru!» vikahu preklinjući. «Pomozi nam!» «Šta hoćete vi? Pričajte!» Tada žene rekoše, šta su čule. Car odmah dozove čoveka i već ga htede osuditi na smrt. Ali se ovaj baci caru pred noge. «Neka je samo jedna reč dozvoljena tvome sluzi, gospodaru». «Govori!» «Sećaš li se ona tri brata, što su nekad bili u tvojoj službi. Ja sam bio najmlađi i povratio sam ti zlato, što si nam onda dao. Ali si mi ti dao za to tri saveta». «Sećam se», reče car. «A sad čuj, gospodaru, šta mi se dogodilo». I čovek ispriča istinito sve događaje. Kad je završio, reče car: «Ne boj se, ništa ti neće biti. Tvoje si bogastvo pošteno zašluzio. Mojoj mudrosti imaš da ga zahvališ. A da si i treći savet poslušao, bilo bi još bolje po tebe».

V.

Jednog dana sedeo je Salomon sa Benajem, svojim vojskovođem, pri šahu. Car beše gotovo dobio partiju, kad se na ulici začu velika vika. Salomon ode do prozora, da vidi, šta je to. Ovaj trenutak upotrebi Benaja, da uzme sa daske jedan Salomonov kamen. Car izgubi zbog toga. Ozlojeđen zbog poraza on pokušavaše da utvrdi, otkuda je došao. I tada odjednom opazi, da mu nema jednog kamena. Odmah posumnja na Benaja, ali odluči da najpre čuti i stvar dobro ispita.

Neko vreme posle toga gledao je uveče kroz prozor. Tada opazi, kako dva čoveka sa vrećom na leđima kradomice prolaze. Odmah pogodi, da smišljaju neku krađu i odluči, da ih nadmudri. On se preobuče i potrči za ljudima vičući im: «Bog vas blagoslovio, prijatelji! I ja sam od vašeg zanata. Ako hoćete, možemo svi da budemo bogati. Jer ja imam ključ od careve blagajne, ali nisam rad, da sam vršim provalu. Hodite, dakle, samnom». Kradljivci rado pristadoše. «Pričekajte još malo», reče Salomon, «dok se sasvim ne smrkne».

I, zaista, kad se spusti mrak, on odvede kradljivce u palatu i pusti ih u blagajnu. «Napunite ovde vaše vreće», reče on, «a ja ću paziti napolju, da nas niko ne iznenadi». Zatim izide napolje i — kradljivci su bili uhvaćeni, jer je car odmah zabravio vrata iza njih. Brzo skine lažno odelo, pozove sluge i zapovedi im: «U blagajni su kradljivci. Motrite dobro, da ne odbegnu». Sutradan sazove sud, da osudi kradljivce. Među sudijama bio je i Benaja. «Recite mi, vi mudri muževi», otpoče Salomon, «šta da bude onom, koji od cara nešto ukrade?» Čim je Benaja čuo ove reči, njega spopade užasan strah. «Car misli na mene», pomisli on. «Svakako je otkrio moje delo, pa sad hoće da me kazni. Treba da budem sam svoj sudija. Onda je bolje, da priznam svoje delo i prepustim kaznu caru». Odmah se baci caru pred noge i poviče: «Gospodaru moj i care, ja sam bio kradljivac». I sad ispriča sve, što se dogodilo pri igri. «Ja sam priznao svoje delo, o gospodaru! Oprosti mi». Car se obraduje,

što je njegovo lukavstvo urodilo takvim uspehom i odluči odmah, da oprostí vojskovođi. «Ustani», reče smejući se, «i ne boj se ništa. Ja sam igru odavno zaboravio i tebi se ovde neće suditi. Nego sam ja noćas uhvatio dva prava kradljivca, koji su moju blagajnu hteli pokrasti. Oni treba da budu kažnjeni». Na to se Benaja umirio.

Salomonov presto.

Salomon pošlje Hiram u Tir s porukom: «Ja znam, da se ti razumeš u umetnosti. Zato te molim, da mi napraviš jedan presto, kakvog nema u svetu». A Hiram odgovori: «Neka mi car dade srebra i zlata i skupocenog kamenja, pa ću mu napraviti presto». Salomon učini tako i presto bi napravljen. A izgledao je ovako: šest stepenica vodilo je gore. Na svakoj stepenici s jedne strane stajao je po jedan lav, a na svakoj stepenici s druge strane po jedan orao. Svaki lav stajao je prema orlu, desna šapa lava prema levom krilu orla i obratno. Do careva sedišta vodilo je još šest stepenica. Na prvoj je stajao zlatan bik prema zlatnom lavu; na drugoj zlatan medved prema zlatnom jagnjetu; na trećoj zlatan tigar prema zlatnoj kamili; na četvrtoj zlatan orao prema zlatnom paunu; na petoj zlatna mačka prema zlatnom petlu; na šestoj zlatan kobac prema zlatnom golubu. Na vrh prestola stajao je takođe zlatan golub, koji je držao zlatnog kobca. Povrh toga video se svetnjak sa kandilima, kondirima, cvetovima, mašicama i klještama. Sedam cevi izlazilo je s jedne strane, na kojima su bili predstavljeni sedam otaca sveta: Adam, Noa, Sem, Abraham, Isak, Jakob i Hiob; a sedam cevi s druge strane sa slikama sedam pobožnih ljudi. Među ovima behu: Amram, Mojsije i Aron. Na svetnjaku stojaše zlatan čup sa uljem. On je služio na to, da pali «Večno kandilo» u svetilištu. Ispod čupa stojaše velika zlatna zdela, takođe puna ulja. To beše određeno za svetnjak. U zdelu je bila urezana slika Elije, prvosveštenika. Na dvoma zlatnim vlatovima, koji su izlazili iz zdele, videle su se slike sinova Elije. Između vlatova videla su se dva zlatna oluka, ukrašena slikom Aronovih sinova.

Presto imadaše dva sedišta: jedno za Prvoveštenika, a drugo za drugog sveštenika.

Iznad vrha prestola behu još 70 sedišta. Ona behu određena za 70 sudija, koji su pred carem vršili svoje zvanje. Dve ribe, delimično slične lavu, stajahu sa strane careva sedišta, obuhvatajući stubove, na kojima je počivao presto. 24 vinova čokota, koji behu iznad prestola, pravljahu hlad caru. Kudgod je car zahteo, tamo ga je nosio presto pomoću naprave na njemu. Čim je car stao na prvu stepenicu prestola, izišao je predanj' zlatan bik, pa ga je poveo po stepenicama gore. Na šestoj stepenici primiše ga orlovi i odvedoše ga do njegova sedišta. Najveći orao doneo je krunu i stavio mu je na glavu. Jedan zlatan

golub otvorio je kivot zaveta i stavio svitak Tore pred cara. Zatim je dolazio narod sa svojim parnicama i car je presuđivao. Opazivši da neki svedok hoće da laže, pritisnuo je na mašicu prestola, te bi odmah životinje nadali veliku viku: bik bi rikao, vuk bi urlao, jagnje bi blejalo, tigar bi režio, kamila bi stenjala, mačka bi maukala, paun bi uzdisao, petao bi kukurekao, kobac bi kliktao a ptice bi cvrkutale. Ova užasna vika ulevala bi strah svedocima, pa bi priznavali istinu.

Salomon i carica od Sabe.

Jednog dana morale su se poljske životinje, crvi zemlje, ptice nebeske i duhovi okupiti ispred Salomona i igrati pred njim i pred kneževima. Tada car opazi, da nema brdskog petla. Pun gnjeva zapovedi, da ga dovedu da primi svoju kaznu. Orlovi odleteše, nađoše brdskog petla i odvedoše ga pred cara. «Gospodaru, ne ljuti se», otpoče brdski petao, «što nisam došao. To nije bilo iz neposlušnosti prema tebi». «Ali gde si bio za sve to vreme?» upita car. Brdski petao odgovori: «Pre tri meseca sam naumio, da letim do nakraj zemlje, te da utvrdim, o care, ima li naroda i carstva, koji te možda još ne znaju, tebi ne služe, niti ti danak plaćaju. Leteo sam dan i noć, nisam ni jeo, ni pio i najzad sam stigao u grad Kitaur na istočnoj granici zemlje. Razgledao sam tu zemlju i opazio sam tamo mnogo zlata i srebra i mnoge divne vrtove; oni su zasadeni još na dan stvaranja sveta. Reka, koja ističe iz raja, zaleva ove vrtove. Drveće daje lepe plodove i širi tako divan miris, kakvog nigde nisam opazio. Ljudi žive tamo mirno i bezbrižno. Svako sedi ispod svog vinovog čokota i smokovog drveta. Oružja nemaju i ne uče se ratu. Još sam dočuo, da nad njima vlada žena, carica od Sabe. Bez nje ništa ne biva u zemlji. Ako želiš, o care, onda ću se vratiti u tu zemlju i doneću ti njene kneževe vezane amo.

Car pristane i napiše carici od Sabe ovo pismo: «Mir tebi, carice od Sabe, i mir tvojim slugama! Znaj da je Večni mene postavio carem nad narodima i zemljama. On mi je dao vlast nad divljači i stokom; nad ribama, pticama i crvima. I nad duhovima postavio me je gospodarem. Ako dođeš k meni i pokloniš mi se, onda ću te većma poštovati, nego sve kraljeve, koji su kod mene. Ako li se usprotiviš, onda ću te uništiti. A pitaš li, koje je moja vojska, onda znaj: ptice nebeske su moja konjica, a životinje zemlje su moja pešadija. Jedna moja reč i oni će napasti tvoju zemlju i niko te ne može spasti od njih».

Kad je pismo bilo gotovo, on ga zapečati i veže za krilo brdskog petla. Ovaj se odmah podigne sa zemlje, pozove i druge ptice i odleti s njima.

U zoru stigne u Kitaur. Carica od Sabe baš je izišla da se baci pred sunce. Brdski petao je opazi i zapovedi pticama, da se ne razilaze, nego da ostanu na jednom mestu. Oni poslušашe

i pomračije tako sunce. Tada se carica uplaši i poviče: «Šta meni, kad više ne mogu da vidim svetlost sunca?» Tada brdski petao odleti k njoj i podigne svoje krilo. Carica spazi pismo, uzme ga i pročita. Puna straha ona dozove odmah svoje starešine i pročita i njima pismo. Tada rekoše mudraci: «Mi ne znamo ni za Salomona, ni za njegovo carstvo». Ali carica nije davala važnosti ovim rečima, nego odmah dozove brodare i preda im drago kamenje, i zlata i srebra mnogo; još posla 6000 dečaka i devojaka s njima, svi jednako veliki, jednako obučeni i jednako izgleda. Zatim reče: «Ovako recite Salomonu: carica od Sabe ti poručuje: i ako je tvoja zemlja od njene sedam godina udaljena, ona će se ipak potruditi, već posle tri godine da bude kod tebe.»

I održala je reč. A kad se približio dan, da stigne Salomonu, ovaj joj posla u susret Benaju, da je dočeka i odvede u njegovu palatu. Carica se vozila na kolima; kad je pogledala u daljinu, učinilo joj se, da u vodenim potocima vidi divnu ružu. Odveze se bliže i tada joj se učini, kao da se ruža pretvorila u zvezdu, koja se svetlošću izuzimala među drugim zvezdama. Zvezda je izgledala sve lepšom, a ona je gonila konje, da stigne što bliže. A kad je stigla na ona mesto, opazila je, da je ona zvezda u istini čovek, koji je stajao među kneževima. «Hoću da se sidem s kola», reče ona, «i da se poklonim, jer car Salomon stoji predamnom». U istini to je bio Benaja. «Zašto se silaziš s kola?» upita ovaj. «Pa ti si car Salomon», odgovori ona. «Popni se ponovo», reče Benaja. «Ne stoji pred tobom car, nego jedan od njegovih slugu. A ja ću te odvesti caru.»

Kad je Salomon čuo, da mu dolazi carica, on ode u svoju palatu i sede na presto, a kad je ušla, on je pozdravi i pohvali njenu lepotu. Dade doneti još jedan presto i zamoli je, da sedne s desne strane do njega. Tada reče carica: «Postaviću ti jednu zagonetku, da okušam tvoju mudrost». Zatim se obrati slugama sa zapovešću: «Dovedite onih 6000 dečaka i devojaka, koji su samnom došli, i izvedite ih pred cara. Neka kaže, koje su dečaci, a koje devojke». Deca dođoše i Salomon opazi, da svi jednako izgledaju, da su jednako veliki i jednako odeveni. Tada on reče jednom sluzi: «Donesite velike kolače, ispunjene orasima i jabukama». Zatim dade svakom detetu punu šaku. One, koji su kolače metnuli u pregaču, postavi s desne strane, a one, koji su ih zadržali u ruči, s leve strane do sebe. Pa onda reče: «Desno od mene su dečaci, a levo devojke». Onda carica reče svojim slugama: «Vi ste decu izabrali i postavili znake, po kojima ćete razaznati dečake od devojaka. Recite, dakle, ima li car pravo?» «Ima pravo», odgovoriše ovi. «On je mudriji od svakog drugog».

«Onda ću ti postaviti još jednu zagonetku», reče carica. «Kako ze zove ona stvar, koja sa vetrom leti; mrtvacu ulepšava i rane zavija; pticu u mrežu hvata, a ribe izvlači?» «To je kudelja,» reče car brzo. «U buri leti, mrtvacu obavija. Ona zavija

rane, hvata ptice i ribe.» «Zaista», reče carica. «Sad znam, da niko nije tako mudar kao ti».

Salomon i Asmodaj.

Salomon pozove jednom sve svoje mudrace, pa im rekne: «Bog mi je zapovedio, da mu podignem jedno svetilište, ali mi je zabranio, da upotrebim željezo pri tom. Pa kako ću sagraditi dom bez bradve i čekića?» Mudraci odgovoriše: «U predvečerje Sabata, u sumraku, Bog je jednom stvorio kamen, prema kome su željezo i bakar kao slama. Nazvao ga je Šamir i postavio na mesto, koje ni jedan smrtni ne zna. Pozovi sve duhove, da ti obznane to mesto». Salomon učini tako rekavši duhovima: «Ako me poslušate i kažete mi mesto, na kom leže Šamir, onda ću vas na miru otpustiti, ako li pak ne, onda ćete na jednu moju reč svi biti uništeni». Tada zadržtaše svi duhovi i rekoše: «Tako ti života tvoga, gospodaru i care naš, mi ne znamo. Ali Asmodaj, naš nekadašnji car, on zna». «A gde je on?» zapita Salomon. «On si je iskopao jedan bunar», odgovoriše ovi, «kod Bregova Mraka, stavio je na otvor jedan kamen i zapečatio ga je svojim prstenom. Svaki dan se penje prema nebu, osluškuje Božje reči, silazi opet dole i odlazi onda mudracima, da i od njih što nauči. Zatim se vraća bunaru, gleda je li pečat nepovređen, odvaljuje kamen sa otvora i pije. Kad je ponovo postavio kamen i zapečatio ga, onda se udalji».

Tek što je car sve to čuo, on uze željezne lance i zlatan prsten, na kom je bilo urezano ime Božje, zatim vunu i tarčuge za vino, dade sve svome sluzi Benaju, pa mu zapovedi: «Uzmi ovo i idi ka Brdima Mraka, pa dovedi Asmodaja vezanog amo». Benaja posluša. Došav do bregova, on izdubi niže bunara jednu jamu u zemlji i propusti vodu kroz jednu rupu u jamu. Zatim zapuši rupu vunom. U prazan bunar propusti iz druge jame vino. Tada zatrpa obe jame peskom, tako da se nije moglo opaziti, šta se dogodilo.

Kad je posao svršio, on se sakrije na jedno drvo. Tada se odjednom podiže od pustinje velika bura i tutnjava, te Benaja doznade po tom, da je Asmodaj došao. On upravi svoj pogled baš na bunar i opazi ovo: Asmodaj se doblži, pregleda pečat i odvali kamen sa otvora, da pije. Kad je u bunaru našao vino, on se razgnjevi i poviče: «Ko vino pije, neće ostati mudar, rekao je moj neprijatelj. Mudrosti se možemo naučiti i od neprijatelja, zato ja neću piti». Ali ga je žed sve većma morila. Jezik mu se zalepio za nepce, a grkljan mu se osušio. Tada više nije mogao vladati nad sobom, napio se vina, opio se i zaspao je. Benaja brzo otrči k njemu, veže ga željeznim okovom i sede malo podalje od njega.

Kad se Asmodaj probudio i opazio, da je vezan, došao je u veliku jarost i htjede raskinuti okove. Tada mu Benaja poviče:

«Zar se ti ne bojiš Boga, kad misliš raskinuti lance, na kojima je ime Božje? Podi zamnom, ja ću te odvesti Salomonu; on ima jedan nalog za tebe». Asmodaj pođe. Usput stiže do jednog drveta i nasloni se za časak nanj? Drvo se odmah skrha i pađe. To vide neka žena, koja je u blizini stanovala. Ona izidi brzo iz šatora, pride Asmodaju i reče mu moleći: «Ja sam sirota udovica i ovaj šator ovde sav je moj imetak. Imaj sažaljenja i nemoj ga uništiti». Asmodaj je poslušao i obide šator. Ali pri tom oklizne i povredi jednu kost. «Istina je, što je rekao Salomon, moj neprijatelj», poviče: «Blage reči krše i same kosti». Malo dalje sretoše jednog slepog i jednog napitog. Oba su skrenula sa pravog puta. Asmodaj opazi to, ode do njih i odvede ih na pravi put. Zatim sretoše svatove. Mlada i mladoženja vođeni su pod venčanim nebom, a gosti su jeli i pili i behu veseli. A Asmodaj je plakao. A kad je čuo, kako je jedan čovek rekao drugome: «Napravi mi jake cipele, da ih nosim sedam godina», on se naglas smeja. Ne manje se smeja i jednom vraču, koji je govorio o blagu tobože na kraj sveta.

Najzad stiže u Jerusalem. Tamo je posle tri dana video cara. Odmah uze jedan prut, izmeri prostor od četiri rifa i poviče: «Ovako će malen biti nekad tvoj grob, u kom ćeš počivati. Zašto onda prisvajaš tolike tuđe zemlje, pa zoveš i mene s kraja sveta?» «Nisam te pozvao, da zavladam nad tobom ili da te mučim», odgovori Salomon, «nego da te pitam, gde je Šamir, bez kog ne mogu sagraditi dom Božji. Donesi mi taj kamen, pa ćeš moći opet da otideš». «Ja nemam tog kamena», odgovori Asmodaj, «nego knez mora ga ima; on ga je predao brdskom petlu na čuvanje i zakleo ga je, da kamen ni za trenutak ne ostavi bez čuvanja». «A šta radi brdski petao sa Šamirom?» upita Salomon. «On ga nosi na vrhove bregova i brežuljaka, zacepljuje ih njime i spušta semke od plodova u pukotine, da plodovi rode tamo. Zato ga ljudi zovu i Cepibrdo».

Kad je to čuo Salomon, a on dade jednom svom sluzi staklene ploče i zapovedi mu, da donese Šamir. Sluga poslušao i zaista nađe gnezdo brdskog petla. Ženka je bila odsutna, a ptičici ležahu u gnezdu. On postavi ploče na otvor gnezda, pa se posadi malo dalje. Mati dode htela ptičicama dati, da jedu i piju. Ali kad opazi staklene ploče na otvoru, puna gnjeva udari u njih, hoteći ih razbiti. Ali ne mogaše. Tada odleti još jednom i, posle kratkog vremena, vrati se sa jednim svetlim kamenom u kljunu i udari njime u ploče, koje odmah prснуše nadvoje. Tada sluga opazi, da je taj kamen Šamir i poviče glasno; mati se uplaši i ispusti kamen. Sluga odmah pride onamo, uzme ga i požuri se caru. A brdski se petao ubije.

Posle nekog vremena zapita Asmodaja: «Zašto si ti onda, kad smo išli caru, odveo slepog na pravi put?» «Ja sam čuo Božji glas», odgovori Asmodaj, «da je taj slepi dobar i pobožan čovek. Ko njemu učini dobro, biće blagosloven». «A onaj

pijani? Je li i on dobar i pobožan?» «Ne, on je zlikovac. Ali nema tog zločinca, koji neće jednom i dobro delo učiniti; pa za to dobro delo hteo sam i ja njemu učiniti nešto dobro». «A zašto si plakao, kad si video svatove?» «Jer će mladoženja za 30 dana umreti, a mlada će dvanaest godina ostati udovica». A zašto si se smejao onom čoveku, koji je rekao: «Napravi mi cipele, da traju sedam godina!» «Jer taj čovek neće živeti ni sedam dana». «Ali ti si se smejao i vraču?» «Jer je on govorio o blagu na kraj sveta, a ispod njegovih nogu bilo je zakopano nebrojeno blago».

Salomon u tudini.

Jednog dana zateče Asmodaj cara Salomona samog u odaji. «Reci mi», zapita car, «u čemu je upravo tvoja snaga?» «Ako to želiš znati, gospodaru», odgovori Asmodaj, «onda mi najpre skinij okove i daj mi prsten, na kom je ime Božje». Salomon učini tako. Ali čim Asmodaj dobi prsten u ruke, nešto se čudnovato dogodi: duh proguta prsten, podigne jedno krilo prema nebu, obori drugo prema zemlji, uzme onda Salomona i odnese ga 400 milja daleko. Spusti ga u jednom usamljenom kraju, a on odleti brzo u Jerusalem. Tamo se obuče u Salomonovo odelo i metne njegovu krunu na glavu. Zatim pozove sve slugе, pa im objavi: «Ja sam Asmodaja, cara duhova, prognao iz mog dvora. On je sada u jednom usamljenom kraju». «Hvaljen da si care«, povikaše slugе, «što si ovo užasno biće prognao iz svoje svete zemlje». «Od danas zabranjujem», produži Asmodaj, «da mi Benaja izade pred oči. On je tog Asmodaja doveo amo i obesvetio moju zemlju». «Nikad se više, o care, neće on ovde pojaviti», povikaše slugе. Posle toga milostivo su otpuštene.

Međutim je Salomon došao k sebi od prvoga straha, pa se obazre u svom novom prebivalištu. Ubrzo opazi, da je u pustinji. Iznad njega nebo, ispod njega pesak. Žalostan pođe, ne bi li opet došao u nastanjen kraj. Posle nekog vremena sretnu ga dva njegova bivša podanika. Salomon im ispriča svoju nesreću. Jedan mu odmah priđe i zamoli ga, da mu bude gost. Car pristane. Ovaj čovek, koji beše vrlo bogat, odvede Salomona u svoj dom i posluži ga najboljim, što je imao. Pri obedu počе govoriti o prošlim vremenima, te opomene cara na njegovu nekadanje gospodstvo. Tada car stade uzdisati i plakati, jedva je što okusio i ubrzo je ustao, jer od plača beše potpuno sit. Sutradan sretnu ga drugi njegov podanik, pa ga i on pozove k sebi. «Hoćeš li i ti činiti tako, kao tvoj prijatelj?» upita Salomon. «Gospodaru», odgovori ovaj, «ja sam siromah čovek. Ako ti je nešto zelja po volji, a ti hajde samnom». Car pođe s njim. Čim je stigao u dom, dadoše mu vode, da se umije, i malo zelja. Pri obedu stade čovek Salomona tešiti. «Seti se», reče mu, «čime se Bog zakleo Davidu. Nikad on neće od tvog plemena uzeti gospodstvo. Bog

voli najpre da kazni čoveka, pa da mu se posle opet smiluje. Tako će i tebe opet postaviti u tvoje gospodstvo». Kad to ču Salomon, njegova se duša razveseli. U dobrom raspoloženju dovrši jenostavan obed i ustane potpuno sit.

Krajem triju godina Bog mu se smiluje i dovede ga u Amon. On dođe u prestonicu i hodaše po ulicama. Tamo ga nađe kuvar i uzme ga u svoju službu.

Jednom zamoli Salomon, da sam zgotovi jela. To mu se dozvoli. Caru je prijava obed, pa zapita kuvara, ko je danas kuvao. Tada ovaj ispriča sve, kako je bilo u istini. Car dozove Salomona i predloži mu, da stupi u njegovu službu. Salomon pristade i postade carev kuvar.

Uskoro posle toga vidi ga Naama, kći careva. Salomon joj se tako dopadne, da se odluči uzeti ga za muža. Ali mati poviče ljutito: «Zar ne možeš naći sebi drugog čoveka? Ta ovde ima dosta uglednih kneževa. Izaberi jednog između njih!» Ali kći ostade kod svoje želje. Tada žena ispriča to svome mužu. U prvom gnjevu ovaj htjede obadvoje ubiti, kuvara i kćer. Ali se zatim umiri i odluči, da obadvoje progna u pustinju. «Tamo će sami propasti», pomisli u sebi.

Ali Salomon i Naama odoše iz pustinje u grad, da kupe sebi hrane. Ovde sretoše ribare, koji su prodavali svoju robu. Salomon kupi jednu ribu i odnese je ženi. Ova je raspoređila, da bi je zgotovila, ali na svoje divljenje nađe u njoj prsten. Pokaže ga Salomonu i ovaj ga odmah poznade. To beše čudesni prsten Asmodaja. On ga uzme odmah sebi i sutradan pođe sa ženom u Jerusalem. Tamo ga izvedoše pred cara, on se s pomoću prstena pretvori u svoj prvašnji oblik i sedne opet na presto. Narod mu se klanjao i radovao se njegovu povratku.

Posle nekog vremena pošlje po cara od Amona, da mu dode, pa mu reče: «Rekoše mi, da si dva nevina čoveka ubio. Zašto si to učinio?» «Boga mi», reče car, «ja ih nisam ubio, već samo proterao. Gde su sada, ja ne znam». «Bi li ih poznao, kad bi ih video? Pogledaj me samo dobro: ja sam tvoj predašnji kuvar, kog si ti proterao, a tvoja kći je moja žena». Odmah pozove kćer. Naama brzo otrči svome ocu i poljubi ga. Tada se car veoma radostan vrati u svoju zemlju.

Salomonova kći.

Kćia, kći Salomonova, beše veoma lepa i mudra i njen otac voleo ju je jako. «Kad bih znao čoveka», reče jednom, «kog je Bog tebi odredio». Kad je to čuo sveštenik, on umoli za dozvolu, da upita Boga. Car pristane i sveštenik dobije od Boga ovaj odgovor: «Jedan potpuno siromašan mladić biće muž kćeri Salomonove». Kad car to ču, postade žalostan i odluči, da udalji kćer iz grada i da je skloni na mesto, koje niko ne traži. «Onda ću videti», reče u sebi, «hoće li se ispuniti reč Božja». Zatim

pozove 50 slugu, zakune ih, da neće odati ono, što će im zapovediti, i reče: «Uzmite lađu i otplovite na jedno udaljeno ostrvo. Tamo podignite jednu kulu i ogradite je ogradom od kamena. Ali na kuli da ne budu vrata. Kad budete svršili posao, dodite natrag da me izvestite». Sluge poslušaju.

Posle tri meseca stigoše na ostrvo i dadoše se na posao. Oni sagradiše 300 rifi visoku kulu i udesiše sasvim gore odaju sa jednim prozorom. U tu odaju metnuše jedan krevet, jedan sto, jednu stolicu i jedan svetnjak, snabdeše krov sa ogradom i najzad se spustiše po jednim lestvama na zemlju. Zatim odoše caru i pokazашe mu sliku građevine. On beše zadovoljan, pa im zapovedi, da posle dve nedelje dođu opet k njemu.

Zatim car dade dovesti svoju kćer i zapovedi joj, da se spremi za put. «Koliko će trajati put?» zapita kći, «i kada ću se opet vratiti?» «To je tajna dete moje», odgovori car. Ona učuta i izvrši njegov nalog. Posle dve nedelje on pozove svoje sluge i naredi im, da lađom odvedu njegovu kćer u kulu, da je uvedu u odaju, pa onda da podignu ogradu od kamena oko kule. Sluge izvršiše sve, pa se opet vratiše caru. Ovaj odmah naredi jednom orlu, da iz dana u dan nosi kćeri jelo i piće u kulu.

U to vreme se jedan odveć siromašan, ali vrlo lep i mudar mladić, po imenu Ruben, iselio iz svoje domovine, da u tuđini zasluži svoj hleb. Na svom putu dođe u blizinu kule. Pošto se već beše smrklo, on legne moleći Bogu: «Oh gospode, ja sam umoran i gladan. Nemam snage, da idem dalje. Pošlji mi bar osvežujući san i ne daj, da me glad mori». Naskoro zaspi. Ali posle nekog vremena dođe orao, koji je uvek donosio jelo u kulu, i vide sasvim u blizini spavača, da leži neka životinja. On se ustremi na istu, ščepa je, odnese je na krov kule i proždere je tamo. Ali, i ne znajući, on je, zajedno sa životinjom, ščepao i mladića i odneo ga na krov. Kad se ovaj ujutru probudio, začuđeno se obazreo.

Ali tada izide careva kći i spazi ga. «Ko si ti i kako si došao amo?» upita ona u čudu. Mladić joj ispriča sve do onog trenutka, kad je zaspao, pa produži: «Svakako me je kakva velika ptica zajedno sa životinjom amo donela». Tada se devica sažali mladiću i dade mu jesti i piti. «Sići odavde ne možeš», reče mu, «jer lestvica nemam, a nije tu ni lađa, koja bi te odnela. Zato ostani ovde, dok moj otac ne dođe, da me odnese». «Da si blagoslovena radi tvog prijateljstva», reče mladić. Kad se zatim devica zabavljala sa mladićem i videla, da je pametan i mudar, ona ga zavoli. A orao je odsad donosio hrane za obadvoje.

Posle nekoliko meseci zamoli Ruben carevu kćer, da mu bude žena. Ona mu odgovori: «Na zemlji ništa ne biva bez volje Božje. A on te je na tako čudan način ovamo doveo. Zato vidim u tome znak, da te je odredio meni za muža». Pun radosti mladić zahvali Bogu na njegovoj milosti i poviče: «Bog i njegovi

anđeli su svedoci, da smo danas zaključili brak». Tako postadoše par i življahu srećno i zadovoljno. Posle nekog vremena Bog im pokloni sina. Sad je orao donosio hrane za troje svaki dan.

U to vreme upita car orla, kako mu se nahodi kći. «Tvojoj kćeri je dobro», odgovori ptica, «isto tako i njenom mužu i detetu». «Šta», poviče car, «kako je došao čovek u kulu?» «To ti ni ja ne znam reći», odgovori orao. «Mesto je potpuno usamljeno; niko ne zna za nj', niti lađa onuda prolazi». «Ja ću to da ispitam», poviče car i odmah se odveze do kule. Posle tri meseca stigne tamo, dade porušiti ogradu i popne se lestvama gore kćeri. «Moj otac!» poviče ova radosno, kad spazi Salomona. Oni se zagriše i izljubiše plačući. Tada se car obazre po odaji i spazi čoveka i dete. «Ko su ovo?» upita car. «Ovo je moj muž, a ovo je naše dete, s kojim nas je Bog obdario». «Ali kako je ovaj čovek došao amo? Ovo je mesto posve usamljeno, a lađa ovuda ne plovi nikad». «To je Božja čudesna naredba», odgovori kći. «On je jednu pticu učinio svojim glasnikom i poslao mi poput nje moga muža». «A kako se ti zoveš?» upita car čoveka. «Iz koje si zemlje i od kod naroda?» «Zovem se Ruben», odgovori onaj, «rođen sam u zemlji judejskoj i slavim Boga neba i zemlje». Obraduje se Salomon i dalje se zabavljao sa čovekom. Uskoro opazi, da je mudar i razborit, pa povikne: «Neka je hvaljen Bog, koji je ovakvog čoveka odredio mojoj kćeri za muža». Tada svi siđoše sa kule i odoše u Jerusalem. Tamo car priredi veliku svečanost i ispriča na njoj sve, što se njegovoj kćeri dogodilo. «Kako je poslušna ta kći», poviče narod. «Kako je poštovala svoga oca!» «Imate pravo», odgovori car, «ali pazite i na ovo: ja sam učinio najveće napore, da zatajim prebivalište svojoj kćeri; dao sam podići visoku kulu i ograditi je ogradom od kamena; ali je ipak sve bilo uzaman. Nema mudrosti, nema uvidavnosti, niti plana, koji bi i kraj Božjeg raspolaganja mogao postojati».

Salomonov sag.

Neki čovek, po imenu Hiram, zgotovi za Salomona divan sag; na njemu je nacrtao sve, što se nalazi na nebu, na zemlji i pod vodom. Kad bi Salomon stao na sag, onda bi četiri kneza očepala četiri ugla, sag bi se podigao u vazduh, pa bi odneo Salomona. Jutrom je doručkovao u Damasku, a uveče je večerao u Medini. On je leteo neprestano, a pritom je uvek gledao na zemlju ispod sebe. Ali i četiri slugu su nošene u vis: jedan je bio čovek, drugi je bio duh, treći je bio lav, a četvrti orao.

Jednog dana Salomon se opet dade poneti u vazduh sa velikim brojem svojih slugu. Kad je već vrlo visoko lebdeo, on poviče gordo: «Ko mi je ravan na zemlji po gospodstvu?» Odmah vetar popusti, sag se naglo spusti i više hiljada ljudi padoše van. Zastrašen poviče car: «Vetre, vetre, duvaj opet! Vetre,

vetre, duvaj opet! Nosi me u vazduh». «Najpre se odreci tvoje gordosti i povrati se k Bogu, pa ću te opet uzdići gore», odgovori vetar. Salomon se brzo pokaje i bude opet dignut u vis. Tada iznenada čuje, kako jedan mrav u dolini govoraše: «Spasavajte se, mravi, u vaš dom. Inače će Salomon pasti na vas, pa će vas zgnječiti». Jedak zbog tih reči, Salomon se spusti dole, potraži mrava i nađe ga na jednoj humici peska. «Ko si ti», reče, «kad zapovedaš tvojoj braći, da se sakriju ispred mene?» «Ja sam mravlji car», reče on; «ja sam zapovedio drugima, da se sakriju, da ih ne bi zasenuo sjaj jednog čoveka. Jer zaista samo Bog je veliki». «Nešto bih te zapitao», odgovori Salomon. «Ako hoćeš nešto da me pitaš, care, a ti ne smeš sedeti predamnom». On tada ustane i pusti mrava na svoj sag. «Ali ti ne smeš ni tako stajati, pa me sa visine gledati». Onda on podigne mrava na svoju ruku, tako da mu je sedeo prema licu. «Šta želiš dakle?» upita životinjica. «Reci mi, ima li stvorenja na zemlji, koje je silnije od mene?» «Zaista, care. Ja sam silniji sam od tebe. Jer Bog te je samo zato poslao amo, da uzmeš mene u tvoju ruku». Jedak, car baci životinju na zemlju. «Zar ti ne znaš, da sam ja car od Jerusalema?» «Ja znam samo», odgovori životinja, «da si od praha stvoren i da ćeš se vratiti u prah». Tada se car uplaši i pokaja se zbog svojih reči.

Opet se pope na sag i dade se dalje nositi. Leteo je sedam dana i sedam noći bez prekida. On dođe na kraj zemlje i vide ispod sebe zlatnu palatu. «Jeste li videli već takvu zgradu?» upita svoje sluge. Brzo se spusti na zemlju i ode sa svojim slugom Asafom u dom. Pri ulasku pokuljaše im divni mirisi. Tražili su vrata, da uđu u unutrašnjost palate, ali ih ne nadoše. Tada car pozove drugog slugu, duha, i zapovedi mu: «Dovedi tvoje sluge i pretresite ovaj dom. Možda ćete naći kakvo živo biće» Tada duh pusti jedan krik, njegove sluge dođose i razleteše se po domu. Zatim se vratiše svom gospodaru i podneše mu izveštaj. «No, šta su rekli?» zapita car. «U samom domu nema nikoga, ni čoveka, ni skota. Ali na krovu je jedan orao». Salomon pozove brzo svog trećeg slugu, koji je bio takođe orao, i zapovedi mu, da donese životinju. Tako i bude. Kad je orao stojao pred carem, on otvori svoja usta, slaveći Boga i hvaleći Salomona. «Koliko ti je godina?» upita car. «700 godina». «Znaš li ulazak u palatu?» «Ne znam, gospodaru, ali možda ga zna moj brat. On je stariji od mene». Salomon zapovedi, da se taj brat dovede. Tako i bi. «Koliko ti je godina?» upita i ovog. «1300 godina». «Znaš li ulazak u palatu?» «Nisam ga video, gospodaru. Ali mi je moj otac rekao, da je sa zapadne strane i pokriven prašinom». Car odmah zapovedi buri, da oduva prašinu. Sad se ulaz video. Salomon mu pride i vide na vratima ovaj natpis: «Znajte ljudi! Mi smo u ovom domu živeli divno i u radosti. Tada dođe glad. Mi izdrobismo naš biser, pa se iselismo. Otada je ovde orlovsko gnezdo». Zatim opazi car i drugi natpis:

«Ko god još nije bio car ili prorok, ne sme ući ovamo». Tada car spazi pukotinu u zidu. Proširivši je on nađe tamo stakleni kovčeg sa ključem. On ga izvadi i otvori njime vrata. Odmah se stvori pred zlatnom kapijom. Prođe kroz nju i vide, da su zidovi dvorana iskičeni dragim kamenjem. Na podu pak opazi srebrnu rezu. On je pomakne, nađe nekoliko stepenica i side po njima dole. Tada dođe do jedne pećine. Nad njenim ulazom behu ove reči: «Nekada je živeo ovde moćni car. On je umro sredinom svojih dana». Salomon se obazre po pećini i vide na prestolu kumira. On ga dotakne — ali odmah se ustremiše nanj' duhovi sa svih strana. «Natrag!» poviče Salomon, «zar vi ne znate, da sam ja vaš car?» Oni se odmah povukaše natrag. A kumir pade na pod. Salomon mu pride i nađe o njegovu vratu srebrnu ploču. Skine je i pokuša da pročita, što na njoj beše napisano. Tada stupi u pećinu jedan mladić, koji dolazaše iz pustinje. «Pročitaj što ovde piše!» zapovedi car. A mladić pročitao: «Čujte ljudi moje reči! Ja pišem za večita vremena. Nad hiljadama sam vladao i hiljade zemalja sam imao. Hiljadi careva sam zapovedao — i samo jedan nije me slušao. Njegovo ime je: smrt». Potresen ovim rečima car se okrene, napusti pećinu i odleti na svom sagu odatle.

Salomonov greh.

Kad je Salomon ostareo, odmetnuo se od Boga. Uzeo je za ženu kćer Faraona, koja ga je odvela neznaboštvu. Ona je donela 1000 različitih pesama iz svoje domovine, određenih za kumire, pa reče Salomonu: «Ova je pesma za ovog kumira, a ona je pesma za drugog. Ja bih htela ove kumire i pesme zavesti i u ovoj zemlji». Salomon joj dozvoli. Ali toga dana side anđeo Gavril s neba, zabode jednu cev u more, gde postane peščana klupa. To je zemljište, na kom je docnije sagrađen Rim, dakle grad, koji će doneti propast jevrejskog carstva.

Ali Salomon nije nabavio samo kumire za kćer Faraona, nego i vrlo mnoge sluge i sluškinje. Najzad ih je bilo toliko, da carica ne imadaše više mesta za njih. Tada zamoli Salomona, da sagradi nekoliko domova za njene sluge. Car učini tako. On podigne domove baš tamo, gde je David pređe porušio neka zdanja. Naime, ko god je dolazio na proslavu praznika u Jerusalemu, morao je stupiti u grad baš na onom mestu. Potrebno je dakle bilo, da ono mesto bude što slobodnije. A kad ga je Salomon izgradio, Jerobeam, nadzornik carev, iziđe smelo predanj' i predoči mu njegovu nepravdu. «Da ispuniš želju jedne žene», reče, «ti zanemaruješ volju tvoga naroda». Salomon se razljuti na svog slugu i htjede ga kazniti. Ali ovaj pobeže. Tada Bog reče: «Zato što je Jerobeam Salomona tako smelo ukoreo, hoću da ga nagradim i postavim za cara. Ali nekažnjen, dakako, neće ostati, zato što je osramotio Salomona pred svim ljudima».